

vestlandsindeks™

KVARTALSVIS FORVENTNINGSINDEKS FOR VESTLANDSK NÆRINGS LIV

Til den nye regjeringen:

- ✓ Lavere skatter og avgifter
- ✓ Bedre veier i egen region
- ✓ Fergefri E39
- ✓ Bedre vei Bergen–Oslo
- ✓ Bedre togforbindelser
- ✓ Bedre innfartsårer

STØDIG BEDRING

Resultatindeksen viser en stødig bedring, mens forventningsindeksen går tilbake. Det kan tyde på at bedriftslederne ikke tror på markant bedring rundt neste sving.

LAVERE ARBEIDSGIVERAVGIFT

60 % av de spurte sier at en reduksjon i arbeidsgiveravgiften vil gjøre det lettere å ansette flere. Et hint til politikerne?

SAMFERDSEL OGSÅ VIKTIG

Etter reduksjon i skatter er samferdel det området Vestlandsbedriftene ønsker at politikerne tar grep. Men hvilke prosjekter det bør satses på er det stor uenighet om i regionen.

Fakta om Vestlandsindeks

Vestlandsindeks er en kvartalsvis temperaturmåler for næringslivet på Vestlandet utarbeidet av Sparebanken Vest i samarbeid med Respons Analyse, og ble første gang presentert februar 2012. Dette er den 23. utgaven av Vestlandsindeks, og undersøkelsen ble gjennomført blant 700 bedrifter i perioden 10. – 23. august 2017.

Bedriftene er tilfeldig utvalgt med to eller flere ansatte, fordelt på 200 bedrifter i Rogaland, Hordaland og Møre og Romsdal og 100 i Sogn og Fjordane. Respondentene blir spurt om viktige indikatorer som blant annet etterspørsel, sysselsetting, investering og markedsutsikter de tre foregående månedene og

hvordan de forventer at utviklingen skal bli neste halvår. Vestlandsindeks kan være mellom 0 og 100. Et tall over 50 indikerer at bedriftene har et positivt syn på den økonomiske situasjonen og utviklingen, mens et tall under 50 indikerer pessimisme. For tredje kvartal 2017 viser Vestlandsindeks en resultatindeks på 61,5 og en forventningsindeks på 64,5. Resultatindeksen viser bedriftenes opplevelse av markedsituasjonen de siste tre måneder mens forventningsindeksen viser bedriftenes forventninger til markedsituasjonen de neste seks måneder. Tilsvarende tall for tredje kvartal 2016 var 58,7 og 62,0.

Den moderate oppgangen fortsetter

Vestlandsindeks 3/17 viser at den moderate positive utviklingen vi har sett det siste året fortsetter. Etterspørselen går noe tilbake, mens lønnsomhet og sysselsetting bidrar til den positive utviklingen i resultatindeksen.

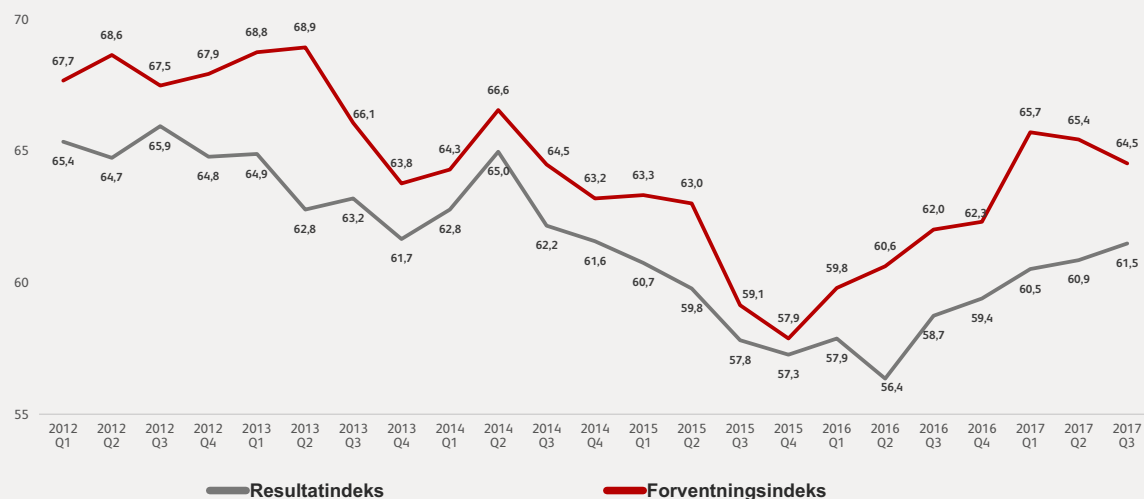
Forventningsindeksen går noe tilbake for andre kvartal på rad. Forventning om lavere etterspørsel, lønnsomhet og sysselsetting er drivkreftene bak nedgangen. Særlig Rogalandsbedriftene har nedjustert forventningene sine det siste kvartalet. Både petroleumsnæringen og bedrifter med liten til ingen del av omsetning knyttet til olje- og gass, har nedjustert forventningene for det neste halvåret. Dette tyder på at vestlandsbedriftene, både i og utenfor oljesektoren, forventer en moderat vekstrate i økonomien også fremover. Den markerte videre at oppturen lar vente på seg.

I denne runden av Vestlandsindeks har vi også spurt bedriftene hvilke områder den eventuelt nye regjeringen bør prioritere for å sikre vekst for næringslivet på Vestlandet de neste 30 år, hvilke skatteletter som bør prioriteres for å øke sysselsettingen og hvilke samferdselsprosjekter i regionen som bør satses på.

At regjeringen prioriterer lavere skatter og avgifter har blitt viktigere for vestlandsbedriftene, og skiller seg sammen med satsing på veier og samferdsel ut som de to hovedsakene vestlandsbedriftene mener regjeringen bør prioritere.

Når bedriftene blir spurt om hvilke skattereduksjon som vil gjøre det lettere å ansette flere svarer et klart flertall arbeidsgiveravgiften. Like tydelig blir ikke svaret når vi spør hvilke samferdselsprosjekter som bør prioriteres.

Vestlandsindeks 3/2017

Resultat- og forventningsindeks

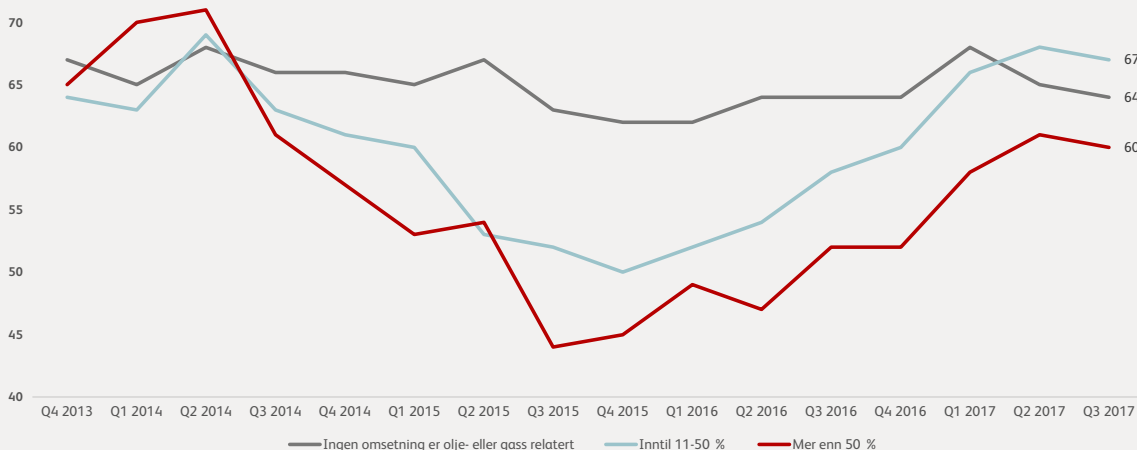
Resultatindeksen viser hvordan bedriftene på Vestlandet har opplevd den økonomiske situasjonen de siste tre måneder. Vestlandsindeks 3/2017 viser at resultatindeksen følger samme trendbane som i de foregående kvartalene og den moderate oppgangen holder frem. Resultatindeksen går opp fra 60,9 til 61,5 i tredje kvartal. Overnatting og servering, shipping, transport og lagring samt jordbruk, skogbruk og fiske er næringsgruppene som i størst grad har bidratt til oppgangen, mens forretningsmessig tjenesteyting, eiendom og finans, samt industri, kraft og oljeutvinning har bidratt i motsatt retning. Underindeksene viser at det er en positiv utvikling i lønnsomhet og sysselsetting som bidrar til oppgangen, mens investeringer ligger på samme nivå som ved forrige kvartal og etterspørselen har gått noe tilbake. SSBs nasjonalregnskap for andre kvartal melder om moderat konjunkturoppgang med en klarere vekst i sysselsetningen og stabile investeringer. Resultatindeksen støtter opp under at den moderate konjunkturoppgangen fortsetter.

Forventningsindeksen, som viser forventet utvikling de neste seks måneder, faller noe tilbake fra Vestlandsindeks 2/17 og ender på 64,5, ned fra 65,4.

Vestlandsbedriftene forventer noe økte investeringer for det neste halvåret, men svakere forventning om etterspørsel, sysselsetting og lønnsomhet for de neste seks månedene bidrar til å senke forventningsindeksen også dette kvartalet.

Ser vi nærmere på forventningsindeksen og knytter den opp mot andel av omsetningen i olje- og gassrelatert virksomhet ser vi at det ikke lenger er petroleumsnæringen alene som driver utviklingen i forventningsindeksen. Forventningsindeksen til bedrifter med mindre enn 10 % av omsetning knyttet til olje- og gassrelatert virksomhet har vært relativt stabil de tre siste årene. I samme periode har petroleumsnæringen hatt store utfordringer, noe som har gjort tydelige utslag i forventningsindeksen. Fra bunnnoteringene i 2015 og frem mot andre kvartal 2017 har imidlertid forventningene blant oljerelaterte virksomheter steget og nærmet seg forventningene til bedriftene som er skjermet fra oljevirkomheten på Vestlandet. Vestlandsindeks 3/17 viser at både bedrifter med tilknytning til oljevirkomheten og de som er skjermet fra den har nedjustert forventningene til videre vekst, og den store oppturen lar vente på seg.

Forventningsindeks fordelt etter andel av omsetning i olje- og gassrelatert virksomhet

Sysselsetting

Resultatindeksens underindeks for sysselsetting har hatt en positiv utvikling siden bunnnoteringene i første og andre kvartal 2016. I Vestlandsindeks 3/17 fortsetter denne utviklingen og underindeksen for sysselsetting ligger nå på samme nivå som den gjorde før oljeprisfallet i 2014 (54,2). Ifølge nasjonalregnskapstall for andre kvartal økte sysselsettingen med 0,4 % fra første til andre kvartal. Resultatindeksen gir signaler om at sysselsettingsveksten fortsetter i tredje kvartal.

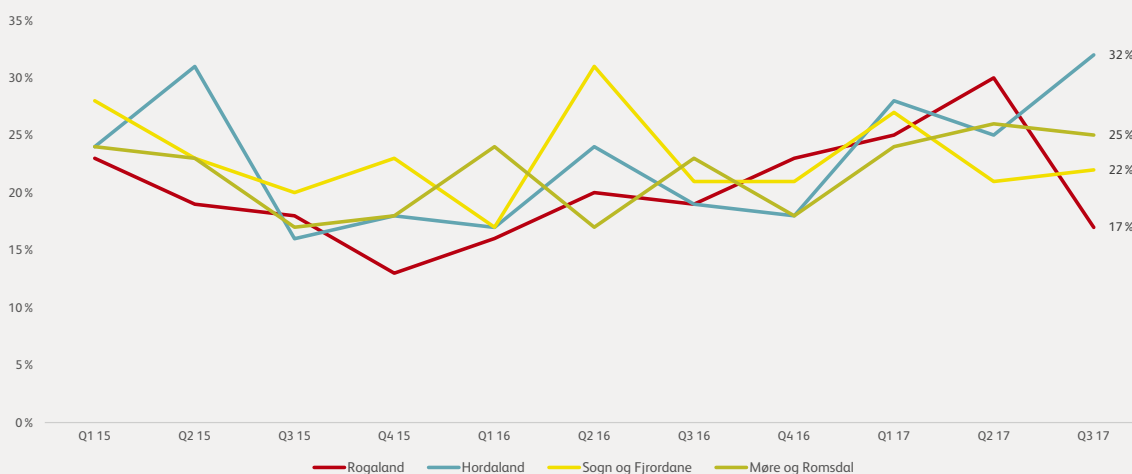
Samtidig viser Vestlandsindeks 3/17 at forventningene til sysselsetting har gått ned de to siste kvartalene. Næringslivet på Vestlandet har nedjustert forventningene til jobbvekst fremover. Særlig i Rogaland og Sogn og Fjordane faller forventningene til sysselsettingsveksten.

Vestlandsindeks 3/17 viser at Sogn og Fjordane har hatt en kraftig vekst i sysselsettingen de to siste kvartalene inn mot høysesongen i turistnæringen.

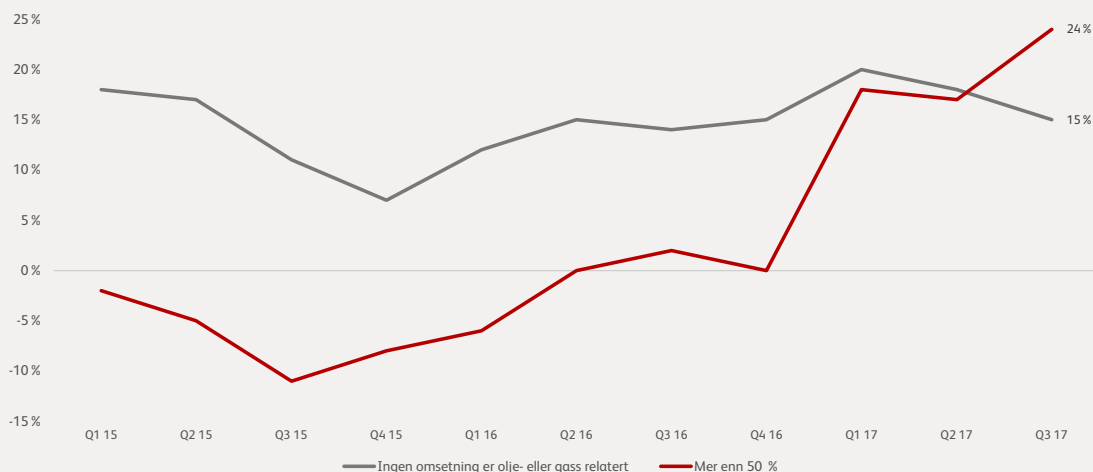
Overnattings- og serveringsvirksomhet blir i nasjonalregnskapet trukket frem blant næringene som i størst grad har bidratt til den økte sysselsettingen. At sysselsetningsveksten nå forventes å avta det neste halvåret kan sees på som en sesongmessig korrigering idet vi går inn i lavsesong. Rogaland er fylket hvor forventningene til sysselsetningsveksten har falt mest det siste kvartalet. Tall fra nasjonalregnskapet forteller at nedgangen i sysselsetning i petroleumsvirksomhet og oljerelaterte tjenestenæringer har avtatt noe, og Vestlandsindeksen har vist økende forventninger til sysselsettingen i første og andre kvartal. I Vestlandsindeks 3/17 ser vi derimot at en økende andel av Rogalandsbedriftene forventer en nedgang i antall årsverk det neste halvåret, samtidig som andelen bedrifter som forventer å øke antall årsverk nesten halveres til 17%, ned fra 30% i andre kvartal.

Nedbemanninger i petroleumsnæringen har de siste årene vært driveren for fall i sysselsettingen i fylket. Fremdeles er det blant bedrifter med mer enn 50 % av omsetningen i olje- og gassrelatert virksomhet vi finner størst andel som forventer å redusere antall årsverk. Samtidig er det også i denne gruppen vi finner størst andel som forventer å øke antall årsverk. Ser man på netto andel som forventer økt sysselsetting er denne høyere blant bedrifter med mer enn 50 % av omsetningen knyttet til olje- og gassrelatert virksomhet, enn blant bedrifter uten omsetning knyttet til olje og gass relatert virksomhet. Dette tyder på at de reduserte forventningene til sysselsettingen i regionen ikke alene skyldes forventning om nye nedskjæringer i petroleumsnæringen. Svakere økonomisk vekst som har medført lavere kjøpekraft og etterspørsel i regionen kan bidra til å forklare utviklingen.

Andel bedrifter som forventer å øke antall årsverk de neste 6 mnd. fordelt på fylker

Netto andel som forventer å øke antall årsverk mot andel omsetning knyttet til olje- og gassrelatert virksomhet

Utvikling i regionene

Vestlandsbedriftene melder om en moderat oppgang i resultatindeksen for tredje kvartal 2017. Ser man på fylkene hver for seg skiller næringslivet i Rogaland seg negativt ut, med en moderat nedgang. Det er hovedsakelig næringsgruppene overnatting og servering, fulgt av shipping, transport og lagring som bidrar til oppgangen, mens industri, kraft og oljeutvinning trekker i motsatt retning.

Forventningsindeksen går ned i alle fylker bortsett fra Sogn og Fjordane. Særlig Rogaland har nedjustert sine forventninger for det neste halvåret.

Rogaland

Resultatindeksen for Rogaland går noe tilbake fra forrige kvartals måling fra 60,5 til 60,0. Bedriftene i oljefylket har rapportert om lavere etterspørsel de siste tre måneder, og underindeksen for investeringer i regionen faller for andre kvartal på rad. Samtidig ser vi at lønnsomheten i regionen fremdeles er på en oppadgående kurve, og underindeksen for sysselsetting i regionen har ikke vært så høy siden fjerde kvartal 2012.

Forventningsindeksen for fylket faller for andre kvartal på rad fra 63,8 til 61,8. Den økte optimismen som ble rapportert i Vestlandsindeks 1/2017 har blitt kraftig nedjustert. I Vestlandsindeks 3/2017 melder Rogalandsbedriftene om nedgang i alle underindeksene. Underindeksene for etterspørsel og investeringer faller for andre kvartal på rad, mens underindeksen for sysselsetting har den mest markante tilbakegangen fra 56,6 til 52,8 det siste kvartalet.

Hordaland

I Hordaland fortsetter den moderate veksten i resultatindeksen som vi har sett siden tredje kvartal 2016 og ender på 61,2 opp fra 60,5. Selskapene i regionen melder om oppgang i alle underindeksene.

Også i Hordaland går forventningsindeksen noe tilbake fra forrige kvartals måling på 66,7 til 66,0. Hordalandsbedriftene forventer vekst i investeringer og sysselsetningen de neste seks månedene, men

forventning om lavere etterspørsel og lønnsomhet trekker likevel forventningsindeksen ned.

Sogn og Fjordane

Bedriftene i Sogn og Fjordane melder om en positiv utvikling i resultatene de siste tre månedene og resultatindeksen øker med det til 64,1 opp fra 62,7 forrige kvartal. «Turistfylket» befester med det sin posisjon som regionen på Vestlandet med høyest resultatindeks. Dette understøttes av at underindeksen for overnatting og servering har sin høyeste måling i Vestlandsindeksens historie og tall fra SSB viser at løstjomssetningen i fylket går opp 13 % mot fjoråret. Bedriftene i fylket melder om oppgang i underindeksene for investeringer, sysselsetting og lønnsomhet, mens etterspørselen ligger på samme nivå som ved forrige kvartal.

Sogn og Fjordane skiller seg ut som den eneste regionen med økt forventningsindeks i tredje kvartal, opp til 66,8 fra 65,6 forrige kvartal. Bedriftene i regionen forventer redusert sysselsetting og lønnsomhet, men forventningene om økning i investeringer og etterspørsel bidrar til å trekke forventningsindeksen opp.

Møre og Romsdal

Resultatindeksen for Møre og Romsdal går i tredje kvartal 2017 opp til 63,1, fra 61,2 forrige kvartal. Det er bedret lønnsomhet og etterspørsel som driver utviklingen, mens underindeksene for sysselsetting og investeringer går moderat tilbake fra forrige kvartal.

Næringslivet i Møre og Romsdal opplever, som Rogaland, nedgang i forventningsindeksen for andre kvartal på rad. Den forventede nedgangen i det nordligste vestlandsfylket er dog mer moderat enn i Rogaland og ender på 65,2, ned fra 65,6. Det er hovedsakelig forventninger om nedgang i etterspørselen som driver den negative utviklingen, mens investeringer forventes å øke noe de neste seks måneder.

Forventningsindeks for fylkene

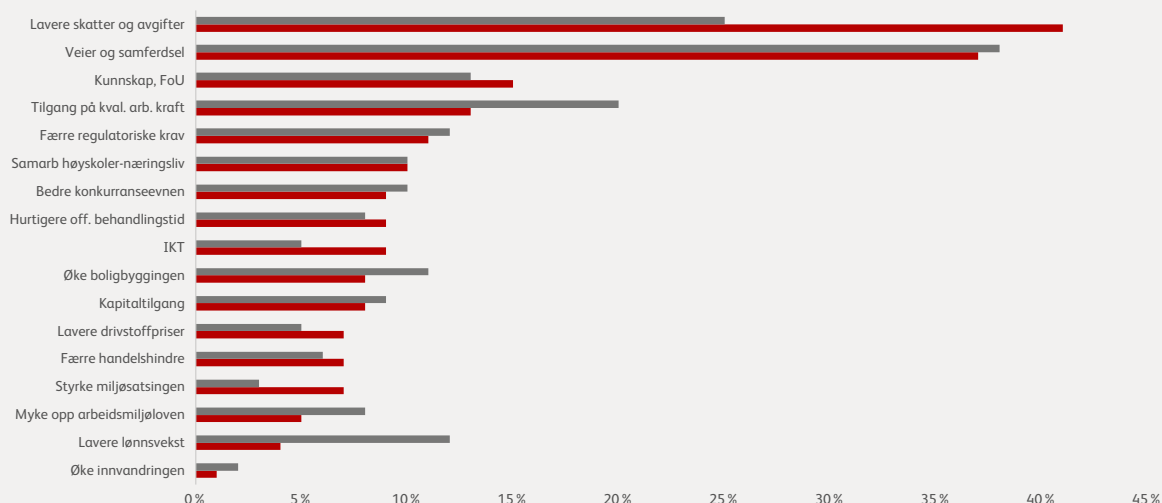

Lavere skatt og økte samferdselsinvesteringer

Bedriftene på Vestlandet mener at regjeringen bør satse på lavere skatter og avgifter og økte samferd-

selsinvesteringer for å sikre økonomisk vekst blant vestlandsbedriftene.

Dette mener bedriftene regjeringen bør prioritere for at deres bedrift skal ha suksess fremover

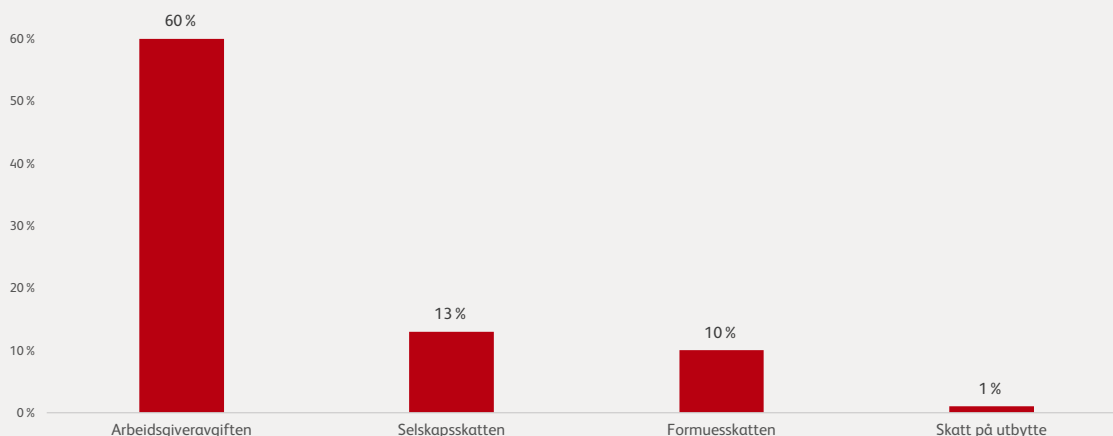

Andelen bedriftsledere som mener lavere skatter og avgifter bør være blant regjeringens hovedfokus for å sikre bedriften suksess på lang sikt har økt til 41 % opp fra 25 % ved forrige stortingsvalg. Med det passerer de «veier og samferdsel» (37 %) som tidligere har vært den soleklart største fanesaken blant vestlandsbedriftene. Blant politikere har skattelegging og dets effekt på sysselsetningen vært et sentralt tema inn mot stortingsvalget 2017. I den anledning har vi spurt vestlandsbedriftene hvilke skattelettelser de helst ønsker, og hvilke skattelettelser som vil gjøre det lettere for bedriftene å ansette flere.

På spørsmålet om hvilken eller hvilke skattelettelser bedriftene ville prioritert om skattetrykket for bedrifter

i Norge skal reduseres svarer 58 % at de ville redusert arbeidsgiveravgiften, etterfulgt av formueskatten (43 %), selskapskatten (33 %) og skatt på utbytte (26 %). Når vi videre spør hvilken skattereduksjon som vil gjøre det lettere for hver enkelt bedrift å ansette flere, skiller arbeidsgiveravgiften seg klart ut igjen. Her svarer 60 % at en reduksjon i arbeidsgiveravgiften er skattereduksjonen som vil gjøre det lettest for bedriften å ansette flere, mot 13 % selskapskatten, 10 % formueskatten, 1 % skatt på utbytte og 16 % er usikre.

Hvilken skattereduksjon vil gjøre det lettere for din bedrift å ansette flere?

Oversikten viser også at tema som lavere lønnsvekst og tilgang på kvalifisert arbeidskraft sto høyere på

ønskelisten til Vestlandsbedriftene forut for stortingsvalget i 2013 enn de gjør i inneværende år.

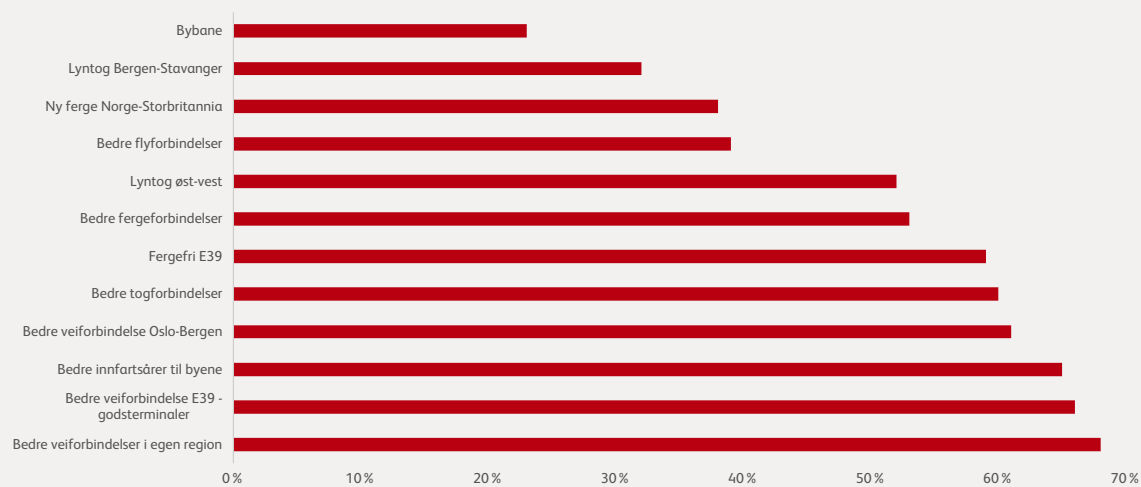
Samferdsel er nå fanesak nr 2

Samferdsel og utbygging av veier har lenge vært en fanesak blant næringslivet på Vestlandet. Selv om andelen som mener dette er viktig har gått marginalt ned siden forrige stortingsvalg, svarer fremdeles 90 % av vestlandsbedriftene at samferdsel i stor grad er viktig for å sikre lønnsomhet på Vestlandet.

I Vestlandsindeks 3/17 har vi dessuten spurt bedriftene hvilke samferdselsprosjekter de mener er viktig å få gjennomført for Vestlandet. Listen over prosjekter i

regionen som næringslivet ønsker å få realisert er lang, og det synes som om bedriftslederne har utfordringer med å enes om et mindre knippe prosjekter som bør prioriteres. Samtidig viser undersøkelsen at prestisjeprosjekter i regionen som flyplassutbygging og bybane viser seg å være blant samferdselsprosjektene vestlandsbedriftene setter lavest.

Hvilke samferdselsprosjekt er viktigst å få gjennomført for Vestlandet?

VESTLANDSINDEKS.NO

